

ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ТАНЦИ В УЧИЛИЩАТА ПО ИЗКУСТВА В БЪЛГАРИЯ

Ас. Ивайло П. Иванов

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Abstract: *The objectives of Bulgarian dance training are subordinate and correspond to the correspondence of the general objectives of the Bulgarian educational system. The main requirement for the teaching profession "Dancer" specialty "Bulgarian Dances" is to prepare Dance literate individuals who perform alone dance and dance activities to achieve high artistic success and readiness for initiative and entrepreneurship; widely educated and educated in the sphere of Bulgarian folklore dancing.*

Целите на обучението по български танци са подчинени и отговарят на съответствията на общите цели на българската образователна система. Главното изискване към обучението по професия „Танцьор“ специалност „Български танци“ е да подготви танцово грамотни личности, които да изпълняват самостоятелно танци и танцови дейности за постигане на високи творчески успехи и с готовност за инициативност и предприемчивост; широко възпитани и образовани в сферата на българския танцов фолклор.

Според ДООИ за придобиване на квалификация по професията „Танцьор“ целите на танцовото обучение се подреждат в три категории, стъпаловидно подредени и в много тясна взаимна връзка една с друга общи цели, специфични цели и конкретни цели.

Първата категория цели на обучение са така наречени общи цели. Всички училища по изкуствата в България си поставят едни и същи общи цели за обучение това е изяснено в Справочник на училищата за изкуства и култура за учебната 2017–2018 г.: “Училищата по изкуствата и по културата имат свое значимо място в образователната система на България. Тяхната специфика им отрежда статут на културни институти, чието основно предназначение е да осигуряват професионална подготовка и обучение в областта на изкуствата и културата.”¹. Освен общите цели много от училищата ги допълват в стратегиите си за развитие:

В Националното училище по танцово изкуство (НУТИ) си поставят като основна цел на обучението „изграждането на висококвалифицирани изпълнители в професионалната област на танцовите изкуства.”² Тази необходимост е обусловена, както отбелязва в своя публикация Катя Кайрякова, от факта, че вниманието на хореографите творци в днешния ден „... е насочено към проникване в дълбините на художественото мислене с много по-големи и философски обобщения. Разширява се и се обогатява националният танцов език, който има качествата най-точно да представя чувства и преживявания. Търси се динамично и многопластово решение на танца в организирането и съчетаването на движения, пластика, настроение и изживяване.”³

В стратегията за развитие на Национално училище за фолклорни изкуства „Филип Кутев“ гр. Котел 2016–2020 акцент се поставя в съхранение на фолклорните изкуства „Нашата цел е да подготвим българските граждани да продължат уникалната народнопесенна

¹ Виж Справочник на училищата за изкуства и култура за учебната 2017 -2018 г. с. 4.

² Виж на <https://www.nutibg.com/> достъпно на 20.12. 2017 г.

³ Кайрякова, К. Семиотичен анализ на фолклорния танц, като основно изразно средство в българската народна хореография. Годишник на ВСУ „Черноризец Храбър”, 2016.

*традиция, да съхранят най-важните специфики на фолклора*⁴. По-рано, през 2012, в свое изследване в областта на управлението на сценичното фолклорно изкуство Мария Кърджиева отбелязва, че *„Фолклорното изкуство, като уникална творческа дейност в сферата на художествената култура, обединява професионални знания и умения в областта на музиката, танца и песента. Тази негова синкретичност го определя като специфична форма на творчество в областта на сценичните изкуства.*“⁵ Тази констатация на Кърджиева изцяло е в подкрепа и предхожда разписаните стратегии в училищата по изкуствата.

Според стратегията за развитие 2016-2020 на Национално училище по изкуствата „Панайот Пипков“ – гр. Плевен „Поддържане на високо качество и ефективност на цялостния образователен процес в съответствие с изискванията на ЗПУО и „Европа 2020“, както и на всички поднормативни актове, за да отговорим на предизвикателствата на времето, в което живее (...) да изградим личности, възпитани в дух на родолюбие и патриотизъм, с модерно виждане за света и с висока степен на конкурентоспособност, така че да превърнем България в просперираща европейска държава.“⁶

В нашата образователна система общата цел на обучението по професия „Танцьор“ специалност „Български танци“ е да изгради основите на танцова грамотност и компетентност на учениците като съществен елемент на тяхната култура чрез:

⁴ Виж Стратегия за развитие на НУФИ „Филип Кутев“ гр. Котел (2016 – 2020) на <http://nufi-kotel.com/kutev/strategiq.pdf>

⁵ Кърджиева, М. Фолклорното изкуство като система. Научен алманах, Серия Изкуства, ВСУ, книжка 2/2012.

⁶ Виж Стратегия за развитие на НУИ "Панайот Пипков" – Плевен на <http://www.nui-pleven.com/images/stories/docs/strategiq-2017.pdf>

- характеристиките на основни епохи и стилове в музикалното, танцовото, изобразителното изкуство притежава общи музикални, актьорски и танцови знания;

- знания за подготовка по актьорско майсторство и драматургия;
- основни знания за сцена, сценично осветление, реквизит, костюм, грим;
- работа в екип за изграждането на обща визия за спектакъла.

Общите цели на всеки вид обучение или образование се описват в държавните документи за този вид обучение или образование. Така и общата цел на обучението по български танци е описана в Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията „Танцьор“ от област на образование „Изкуства“ и професионално направление „Музикални и сценични изкуства“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение и Закона за професионалното образование и обучение.

Всяка една цел може да бъде операционализирана. Понятието операционализиране е процесът на определяне на понятия или дейности, уточняващи основната концепция, условно наречени операции.

Операционализирането на общата цел на обучение по професия „Танцьор“ се налага, за да се определят значимите, специфични и се подчертаят основните дейности и подходи за постигането ѝ. Тези дейности се определят от новите специфични под цели и се явяват своеобразни стъпала за постигане на необходимите знания и умения за успешна професионална реализация.

Като краен резултат учениците трябва да: Притежават необходимите знания и умения за успешна професионална реализация; Демонстрират разбиране на теоретичните аспекти и тяхната връзка с практическите умения

в областта на професионалната танцова практика; Имат яснота за силните си и слаби страни в областите с които се занимават – солово изпълнение, танц в група, методически анализ.

Втората категория са специфични цели на различните съставни части на образованието и възпитанието(учебните програми по специални предмети).

Специфични цели на обучение по професия „Танцър“, специалност „Български танци“, се разглеждат в учебните програми утвърдени от министъра на културата по отделно за всеки учебен предмет.

Третата категория са така наречените конкретни цели на текущата учебно - възпитателна работа. Конкретните цели на обучението по български танци се реализират в учебно-възпитателната работа чрез отделните методични единици, по всяка обобщена тема от учебното съдържание.

Според функциите на учебния процес на обучението по професия „Танцър“, специалност „Български танци“ целите се разделят на образователни, възпитателни и развиващи. Тези три цели са в тясна взаимовръзка и пряко свързани със съответни таксономии от когнитивна област, афективна област и психомоторна област.

Заключение

Успешното разрешаване на проблема за адекватното описание на обучението по български танци и намирането на обективни показатели, по които може да се съди със сигурност доколко те са постигнати, е важно условие за ефективно управление на процеса на обучение. За да могат да служат като конкретно ръководство за действие, целите на обучението трябва да бъдат изразени не само в обща форма, а и във вид на конкретни

изисквания към равнището и характера на знанията, уменията, придобитите компетентности, видовете психическа дейност и общото развитие на учениците.

Най-съществените направления, в които проличава полезността на класификацията на целите на обучението по български танци са: тя е важно средство за разностранно планиране на дейностите в процеса на обучението по български танци в училищата по изкуства; йерархизира целите и задачите на обучението; обосновава последователността на целите и задачите; обособява познавателните структури в обучението; допринася за обособяването на модела на акта на обучението; подпомага ученето на ученика; осигурява подходящо обучение; подпомага конструирането на въпросите; подпомага диагностицирането на учебните проблеми; подпомага индивидуализирането на обучението.

Литература

1. Абрашев, Г. Традиция в народната хореография. Художествена самодейност, 6, 1986.
2. Андреев, Г. Народни хора и детски музикални игри за ученици. „М и Ф”, С., 1964.
3. Богомолова, Л. В. Формирование эстетической культуры подростков на занятиях хореографией. М., 1997.
4. Богоявленский, С. Московский театр при царе Алексее и Петре. М., 1914.
5. Борзов, А. А. Народно сценический танец. Экзерсисы у станка. Москва: РАТИ – ГИТИС, 2008.
6. Бочкарева, Н. И. Русский народный танец: теория и методика. Кемерово: Кем – ГУКИ41., 2006.

7. Бурцева, Г. В. Управление развитием творческого мышления студентов -хореографов в процессе вузовской подготовки. Барнаул, 2000.
8. Ваганова, А.Я. Задачи хореографического образования // Рабочий и театр. 1937. №3.
9. Войнова, А. В помощ на учебно възпитателната работа с танцовото изкуство: Библиотека дом на литературата и изкуствата за деца и юноши. С., 1981.
10. Войнова, А. Учебно възпитателната работа с фолкора: Библиотека дом на литературата и изкуствата за деца и юноши. С., 1987.
11. Всеволодский, В. Н., Гвоздев, А. А., Соллертинский И. Реформа хореографического образования // Жизнь искусства. 1928. №38. С. 12–13, №39. С. 12–13.
12. Галанцева, И. А. Московское хореографическое училище: становление, этапы развития. Автореферат дисс. .канд. искусствоведения. М., 1990.
- Глушковский А. П. Воспоминания балетмейстера. СПб. : Планета музыки, Лань, 2010.
13. Гусев, Г. П. Методика преподавания народного танца. Танцевальные движения и комбинации на середине зала. Москва: Владос, 2003.
14. Гусев, Г. П. Методика преподавания народного танца. Этюды. Москва: Владос, 2004.
15. Кайрякова, К. Семиотичен анализ на фолклорния танц, като основно изразно средство в българската народна хореография. Годишник на ВСУ „Ч. Храбър”, 2016.

16. Куликова, С. В. Взаимодействие традиций и инноваций как методологический ориентир исследований инновационных процессов в образовании // Педагогическое образование и наука. 2005. № 1.

17. Кърджиева, М. Фолклорното изкуство като система. Научен алманах, Серия Изкуства, ВСУ, книжка 2/2012.

18. Никитин, В. Ю. Профессионально-педагогическая подготовка балетмейстера в учебных заведениях культуры и искусств. Автореферат дисс. .доктора педагогических наук. 13.00.08. М.

19. Справочник на училищата за изкуства и култура за учебната 2017 –2018 г.

20. Стратегия за развитие на НУИ „Панайот Пипков“ – Плевен на <http://www.nui-pleven.com/images/stories/docs/strategiq-2017.pdf>